

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:2029

av **Anette Åkesson (M)**

Förutsättningar för framgångsrik digitalisering inom välfärden

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för implementeringen av innovationer inom välfärdsteknologi i samarbete med kommuner och landsting och som även tar fram förslag på incitamentsstruktur och bidrar till att Sverige blir bäst i världen på innovation i välfärden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att ta fram en strategi för hur Sverige ska öka utbyggnadstakten för fiber utanför tätorter och småorter så att den digitala klyftan inte fortsätter att vidgas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör säkerställas att det tas hänsyn till skyddet av den enskildes personliga integritet och tillses att det är möjligt att nyttja de fördelar som anonyma aggregerade data kan innebära för innovationer inom välfärden och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

På många håll arbetas det idag i svenska kommuner och landsting med olika e-tjänster. Sensorer, kameror, appar och chip är exempel på teknik som allt mer används även inom välfärden. Det finns testbäddar som möjliggör att man under kontrollerade former testar innovationer inom äldreomsorg och sjukvård i verklig miljö av slutanvändarna.

E-tjänster är, eller borde vara, en prioriterad fråga. De är definitivt ett av flera sätt för kommunerna och landstingen att nyttja den nya tekniken. Kommunerna tvingas tydliggöra och strukturera sina arbetsprocesser. Det leder sammantaget till en ökning av den upplevda kvaliteten av tjänsterna, att man arbetar mer effektivt samtidigt som förutsättningarna förbättras att klara den långsiktiga finansieringen av välfärden.

Välfärdsteknik är en potentiellt stor framtidsbransch eftersom befolkningsutvecklingen med en allt större andel äldre ser ut som den gör i en stor del

av västvärlden. Sverige får många studiebesök från utlandet, till exempel till Robotdalen i Västerås, som vill veta hur vi gör. Vi är inte unika inom teknikutveckling generellt men vi sticker ut genom att vi fokuserar på att hitta hjälpmedel som förstärker människors egen förmåga att klara sig själva. Det ska vi vara stolta över.

Sverige har goda grundförutsättningar. Vi har redan många fungerande system och infrastruktur och en stor del av välfärden är offentlig. Det finns öppna API, Application Programming Interface, med standardiserade och öppna data tillgängliga för alla, som är en förutsättning för explosionen av nya appar och tjänster. Samtidigt blir elektroniska produkter allt billigare och därmed tillgängligare för fler.

E-hälsa och e-hemtjänst är två exempel på områden med e-tjänster som rör välfärden. De medför fördelar för den enskilda individen som högre livskvalitet, större brukarinflytande och minskad oro samtidigt som bättre kontroll över arbetsprocessen och tillvaratagandet av förbättringsförslag från användarna ger bättre fungerande tjänster och lägre kostnader, vilket sammantaget bidrar till samhällsekonomiska vinster. Vad gäller e-hälsa kan man exempelvis med hjälp av telemedicin eller appar bedriva diagnosticering eller rehabilitering på distans som medför ökad trygghet för patienten som även slipper restider och även vårdcentraler på nätet ger bättre tillgänglighet. Sjukhus och vårdcentraler avlastas och de kan fokusera på dem som verkligen behöver hjälp. Samhället har mycket att vinna på e-tjänster.

Då gäller det att ersättningarna är rimliga. Sveriges Kommuner och Landsting har beslutat om en rekommenderad taxa för digitala läkarbesök efter att notan för utomlans vård för många landsting blivit hög. Att inte en digital vårdcentral ska ha samma ersättning anser många vara rimligt men samtidigt behöver mer fokus ligga på kvaliteten. Vad är det exakt som levereras? Det kommer hända mycket på området, även i närtid, och vi kommer bli allt bättre på att bedöma och prissätta korrekt. Ökad transparens med tydligare specifikationer på vad som levereras och till vilken kvalitet är en positiv konsekvens.

Det gäller att ta tillvara det arbete som görs. Det finns många framgångsrika digitaliseringsprojekt där deltagarna är nöjda och som växer, men i långsam takt. Njursviktsprogrammet på Njurmedicinen på Skånes universitetssjukhus i Malmö-Lund är ett sådant. Mycket annat ligger i startgroparna, vilket är spännande. Vi behöver alla hjälpas åt – både offentliga och privata aktörer. Att då som regeringen aviserar stoppa företag i denna sektor från att göra vinst kan få allvarliga konsekvenser. Det är ofta entreprenörer som hittar på nya och mer effektiva sätt att arbeta som sedan tillämpas även av de offentliga aktörerna. Den besparing som följer kan inte enbart falla landstinget/regionen till del.

Eftersom alla aktörer behövs, både det offentliga och privata aktörer, behöver man se över hur Sverige blir bättre på att implementera det som är testprojekt till större skala. Exempel på frågor som behöver besvaras: Vem tar produktägarskapet? Behövs det en incitamentsstruktur för det privata näringslivet? Om ja, hur ska den se ut? Det behöver finnas en insikt i att en del av besparingen måste bidra till att driva innovation.

Min slutsats är att det behöver tillsättas en utredning med fokus på implementeringsprocessen av e-tjänster inom välfärden. Med utgångspunkt i att vi på nationell nivå i samverkan med kommuner och landsting tar ansvar för att innovationer inom välfärden prioriteras, hur säkrar vi goda förutsättningar för projekt i samverkan med näringslivet liksom att det i anslutning till framgångsrika projekt finns en plan för implementeringsprocessen, d v s hur de kan rullas ut i större skala i hela landet. Helt enkelt: Hur blir Sverige bäst på att implementera innovation?

En förutsättning för e-tjänster är att bredband med hög överföringshastighet byggs ut. Utbyggnadstakten med fiber i landet ökar, även om ökningstakten har avtagit. Man ser att politik spelar roll – ett högt satt mål ger goda effekter när många aktörer i samhället i anslutning drar åt samma håll. Sedan slutet av 2016 har målsättningen skärpts. Det var självklart eftersom Post- och telestyrelsen utifrån den mest troliga investeringstakten liksom olika nyckeltal bedömde att 93–96 % av hushåll och företag – alltså en större andel än det tidigare målet – kommer att ha tillgång till 100 Mbit/s år 2020. Däremot visar både PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2016 och Riksrevisionens rapport Bredband i världsklass? att skillnaden mellan att bo i eller utanför tätort blir allt större. Vi måste uppmärksamma och tydligare arbeta för en minskande digital klyfta mellan stad och land.

Med tanke på den demografiska utvecklingen med fler äldre och färre som ska bära försörjningsbördan är alla möjligheter att nyttja tekniken som kan effektivisera verksamheterna men även ersätta en del aktiviteter med välfärdsteknologi av godo. För att dra nytta av fördelarna och säkerställa Sveriges fortsatta konkurrenskraft är investeringar i bredbandsutbyggnaden i hela landet angelägna och de behöver prioriteras på alla nivåer, inklusive hos slutanvändarna.

Samtidigt är det angeläget att staten, parallellt med att fiber byggs ut och e-tjänster utvecklas, fortsätter bevaka rättssäkerheten och skyddet för den personliga integriteten. Samhället har å ena sidan information om en enskild person att hantera, å andra sidan stora mängder aggregerad anonym information. Den senare kan vara värdefull för bättre underlag för diagnoser men även i förebyggande syfte och kan tjäna som underlag i spännande innovationer. 1177 (och Google, för den delen) vet idag i förväg när en influensavåg är att vänta och kan bemanna sjukvården utifrån det. Så utmaningen blir att säkerställa skyddet för den enskilda samtidigt som vi drar nytta av fördelarna av så kallad big data.

Vad gäller digitaliseringen inom offentlig sektor har Sverige enligt EU-kommissionens Digital Economy and Society Index, DESI, halkat efter. Regeringen har i budgetpropositionen 2018 aviserat att man vill starta en ny myndighet som tar ett samlat grepp om digitaliseringen. Det kan låta bra men frågan är om en ny myndighet är lösningen. Man skulle även kunna lära av andra länder som varit framgångsrika på området och där sticker Estland ut med sin plattform X-Road.

Anette Åkesson (M)